

Száz éve hunyt el Siegmeth Károly turista, barlangász, szakíró

Hosszan sorolhatnánk azon világjárók (Benyovszky Móric), földrajzi felfedezők (gróf Teleki Sámuel) vagy hegyászok (Zsigmondy Vilmos) neveit, akik Magyarországon, vagy magyar családban születtek, ám a világ valamely más táján végzett tevékenységükért, hazánk határain kívül szereztek dicsőséget nevüknek. Most, Siegmeth Károlyról írva egy olyan, méltatlanul keveset emlegetett kiváló férfiú életét és honfeltáró tevékenységét idézzük fel, aki nem Magyarországon és nem magyarnak született, mégis a mi magyar tájaink, barlangjaink feltárói és leírói között tartjuk számon. Mi több, nyelvünket is már felnötként, hazánkban végleg letelepedve sajátított el, honismertető írásait pedig – jelentős részben – magyarul is, németül is megjelentette.

Karl Siegmeth a morvaországi Znaïmban született 1845. szeptember 11-én. Atyja kereskedő volt, akinek több gyermeke is, közülük hősünkön kívül valamennyien szülőhazájukban éltek le életüket. A műszaki érdeklődésű ifjú Karl középiskolai tanulmányait Bécsben, a műegyetemet pedig ugyanitt és Zürichben végezte. Ezt követően 1866-67-ben a bécsi helyi Siegl-féle gépgyárban gyakornokként hasznosította mérnöki ismereteit. Ezután Münchenben oktatott tanársegédként a műegyetemen. Rövid életű tanári pályájának 1869 tavaszán mondott búcsút, amikor az Észak-keleti Vasút akkori elnökének, Ivánka Imrének hívására hazánkba utazott, s május 9-én gépészmérnöként alkalmazásba is lépett.

Huszonegyedik évében járt ekkor, midőn hozzáfogott a sokak által nehéznek tartott magyar nyelv elsajátításához. Még hazánkba költözésének évében megnősült, feleségül véve Neureuth Teréziát, a bajor királyi főépítész általa még Münchenben megismert leányát. Magyarországot hamar megszerette. Előbb Miskolcon volt vasúti mérnök, majd 1871 októbertől Sátoraljaújhelyen vonattörzsszervezési főnök. 1882-ben a magyar állampolgárságot is felvette. Sátoraljaújhelyi állomáshelyén pedig az Észak-keleti Vasút 1890-es államosításáig maradt. Ekkor a Magyar Királyi Államvasutak szolgálatába lépett, s a Debrecenben felállított vontatási osztály vezetője lett. Előbb főfelügyelő (1895), majd üzletvezető-helyettes, végül 1905. május elején a budapesti központba helyezték, immár MÁV igazgató-helyettesként. A következő évben, 1906-ban, harminchét évi szolgálat után nyugalomba vonult.

Siegmeth Károly tehát három és fél évtizedet töltött az ország északkeleti részében, ebből csaknem húszat Sátoraljaújhelyen. Itt vetett lángot szívében a lenyűgözően szépséges magyar táj szeretete. Itt növekedett napról napra jobban és jobban a természeti csodáink iránti vonzódása. Legkedveltebb kirándulóhelyei kezdettől a Vihorlát–Gutin hegyvidék, az abaúj–torna–gömöri vidék (amely utóbbi nem véletlenül tartotta büvkörében egy hosszú életen át az ugyane lapszámunkban szereplő Szombathy Viktort is), végül a Baradla-barlang voltak. Mivel minden szabad idejét vagy a barlangok mélyén, vagy a hegyek között töltötte, hamarosan sok, másokkal is megosztani kívánt élménye halmozódott fel.

Az 1878-as évtől kezdve különböző kiadványok oldalain, mindenekelőtt azonban a Magyarországi Kárpát Egyesület (MKE) évkönyveiben, pazar bőséggel ontotta irodalmi szintű barlangász és turisztikai publikációit. Ekkor, 1878-ban alapította meg a MKE Keleti Kárpátok Osztályát, amelynek évtizedeken át titkára és alelnöke, de e hivatalos titulusokat bátran mellőzve és egyszerűen fogalmazva azt mondhatjuk, hogy a szíve-lelke, mindenese, szervezője, mozgatója volt. Fejébe vette, hogy a Keleti-Kárpátokat töviről hegyire bejárja és feltárja, s mindezt – erejéből kitelő módon – a külföldiekkel is megismerteti. Kirándulásokat szervezett hát e vidékre, s azokat maga vezette. A túrákon felvételek ezreit készítette, s ezeket előadásainak százain közönségének be is mutatta. Megírta *A magyar keleti Kárpátok* című művét. Terjesztette és színvonalasabbá tette a Keleti-Kárpátokban a háziipart, majd a szobrászt, máramarosszigeti nagybányai, munkácsi és ungvári kiállításokat is megszervezte. Közreműködött az ungvári kerámia és a homonnai fafaragó iskola újjászervezésében. A közjóért kifejtett önzet-

len és áldozatos tevékenysége (milyen jóleső ezt 2012-ben, az országunkat megnyomorító évek után egyáltalán szavakba foglalni), nem maradt titokban, arra minden rendű és rangú magyar honfitársa felfigyelt. Mindezekért már 1883-ban megkapta a Ferenc József-rend lovagkeresztjét.

Az MKE 1878. évi évkönyvében két írása is megjelent: *Egy kirándulás az Ung megyei Kárpátokba* és a *Kirándulás Máramaros megyébe*. Jelentősebb turista irodalmi dolgozatai és szakkönyvei láttak napvilágot 1880-ban is, így az *Úti vázlatok a Munkácsi Beszkidekből*, aztán a *Bécsből Oderbergre és Budapestről a Magas Tátrába és az abauj-torna-gömöri barlangvidékbe*. Ezen útleírása magyar, német, angol és francia nyelven is megjelent, nemzetközi érdeklődést kelteve a határainkon kívüli akkor még ismeretlen magyar tájak iránt. (Ennek jelentősége aligha becsülhető túl, ha figyelembe vesszük, hogy ekkor, az 1880-as évek táján a hazai turistaság még meglehetősen gyermekcipőben járt.) Aztán *Máramarosi úti vázlatok* című írása három részben jelent meg a MKE 1882., 1884. és 1885. évi évkönyveiben.

Ugyancsak az 1880-as évektől kezdődően, hatalmas elánal vetette bele magát a barlangkutatóba. Előbb barlangjaink irodalmi adatait gyűjtötte össze, majd összeállította azok jegyzékét, s a felsoroltakhoz a lehetőségekhez képest teljes irodalmat is csatolt. Úgy ez a szakirodalmi, mint a gyakorlati barlangfeltárás terén kifejtett munkája indokolták, hogy amikor a Magyarhoni Földtani Társulat létrehozta Barlangkutató Bizottságát, ennek elnökekül Siegmeth Károlyt választották meg. Írt *Az abauj-torna-gömöri barlangvidékről* (a MKE 1887. és 1891. évi évkönyveibe), majd önálló művet *Az Aggteleki cseppkőbarlangról* (Eperjes, 1890). Közben 1886-ban Iglón látott napvilágot *A Hegyaljáról a Vihorlát-hegységbe*, Kassán pedig németül a *Kaschau. Das Abauj-torna-gömörer Höhlengebiet und die ungarischen Ostkarpathen* című, a szakirodalom által általában nem említett könyve. Két évvel később, 1888-ban ugyancsak Iglón jelent meg a *Kirándulás a Polonia-Runára* c. műve.

Most pedig, mielőtt folytatnánk értékes, a szakmai körökön kívül sajnos alig emlegetett, ám a honismereti irodalom körébe is feltétlenül beletartozó, így számunkra sem közömbös munkáinak felsorolá-

A Siegmeth-menedékház a Gutin hegységbeli Feketehegyen

sát, tegyük említést egy megvalósult gyakorlati kezdeményezéséről. A Gutin hegységben található Feketehegyen a MKE Keleti-Kárpátok Osztály Siegmeth Károly kezdeményezésére építette meg 1898-ban a faszkeretű, s a bejárati ajtaja felett táblával ellátott SIEGMETH KÁROLY MENEDEK-HÁZ-at. (Ezt így, nyomatékosan azért kell megemlítenünk, mert 1920 óta nem csupán a Gutin hegység nem tartozik hazánkhoz, de már e menedékház sem létezik, ki tudja miért!)

Említenünk kell még *Utazások az Erdélyi Érc-hegységben* (MKE Évkönyv, 1900) továbbá *Az Abaúj-torna-gömöri barlangvidék, különös tekintettel Torna vidékére és az Aggteleki-barlangra* (Kassa, 1892), meg *Az Aggteleki barlang* (Kassa, 1910) és a *Képek a Vág vidékéről* (Bp., 1911) című munkáit. Az aggteleki Baradla-barlang új bejáratának áttörésénél is jelentős érdemeket szerzett, amelyeket 1906. július 22-én, ezen új bejáratnál elhelyezett emléktábla így örökítette meg: „*A barlang új bejárata 1890. márc. hó 15-én készült el. Az áttörést tervezte s a szükséges anyagi eszközöket megszerezte Siegmeth Károly ügyv. alelnök. A barlang felmérője és az áttörési munkálatok vezetője Münnich Kálmán bányaigazgató volt. Az új bejárat megnyitásának emlékét, a vezető és lelkesítő vezérferfiak elvülhetetlen érdemeit e táblán a Magy. Kárp. Egyes. Kel. Kárp. Osztálya 1906. évben örökítette meg.*”

Siegmeth Károlyt hatalmas csapás érte 1907. október 5-én, midőn a halál elszólította mellőle élete társát, gondjaiban osztozó szeretett feleségét. A kiváló és nagy ember ekkor már maga is nyugalomba vonulva, kizárólag nemes szenvedélyeinek, a hegyeknek és barlangoknak, meg az írásnak élt. A felolvasásos vetítéseket ekkor már fia, Siegmeth Lajos vette át.

Fentebb említettük, hogy már 1883-ban lovagkereszttel tüntették ki. Tegyük hozzá, az ezt követő években még több elismerés is érte. Legyen szabad e téren – kivételesen! – némi szubjektivitást is megengedni magamnak, s felemlíteni azt az egyedi, selyemre festett díszoklevelet, amelyet az Aradi Turista Egylet készíttetett számára, abból az alkalomból, hogy 1908. június 3-án örökös tiszteleti tagjává választotta. E bekeretezett, s üveg mögött nyugvó „oklevél” turistatárgyú gyűjteményem legdekoratívabb, vagy egyszerűbben fogalmazva, legszebb darabja.

Életének utolsó évében, 1912 elején gyakran voltak szívpanaszai. Érezvén, hogy pályája végéhez közeledik, Munkácson szép villát vásárolt, s ide vonult vissza a világ zajától, gyermekei és unokái körébe. Ha rövid időre is, de megvalósítva azt, amihez hasonlót oly sokan terveznek, de sohasem érik azt el. 1912. április 11-én költözött ide, s április 21-én, ke-reken száz éve, szívszélhűdés következtében elhunyt. Két nappal később, április 23-án helyezték örök nyugalomra Munkács római katolikus temetőjében. A Beszkidek és a Vihorlát-Gutin ormai közelében, ahol tevékeny élete során oly sokszor és oly szívesen barangolt.

Az Aradi Turista Egylet díszoklevele

Polgárdy Géza

Százéves a Magyar Cserkészszövetség

„Törekedjetez arra, hogy kicsit jobbnak hagyjátok magatokat után ezt a világot, mint ahogyan ti kaptátok!”
(Robert Baden-Powell)

A cserkészlet atyja, Lord Robert Baden-Powell of Gilwel (1857–1941) angol katonatiszt fényes katonai pályafutását megszakítva alapította meg (az azóta világszerte elterjedt) fiú- és leány-cserkészmozgalmat, amelynek célja vallásérköcsi alapon és a szeretet jegyében az emberiséget átfogó, egymást támogató, jellemes embertípus nevelése volt. Felesége, Lady Olave (1889–1977) hűséges munkatársaként vett részt a leánycserkészlet létrehozásában és annak az egész világra kiterjedő megszervezésében. A cserkészlet az angol *scouting* kifejezés magyar fordítása. Eredetileg a felfedező, vadászok, tengerészek, repülők és a természet ölnél élő emberek munkáját és jellemző tulajdonságát jelöli. Az angol nemes úr alakította ezt az életformát ifjúsági nevelőmozgalommá, melynek legfőbb célja, hogy minden egyes nemzet – és ezáltal az egész világ – számára testileg edzett, erkölcsileg és lelkileg erős ifjúságot